

Godišnji znanstveno-stručni skup Hrvatskog etnološkog društva
posvećen 100-toj obljetnici rođenja etnologa Branimira Bratanića

Kako žive seljaci?

Identitet, reprezentacije, kulturne
prakse suvremenog seljaštva

10. i 11. lipnja 2010.

Etnografski muzej, Trg Mažuranića 14, Zagreb

PROGRAM

Četvrtak, 10. 06.

9,00 – 10,00

**Redovita godišnja skupština HED-a
i dodjela nagrada „Milovan Gavazzi”**

10,00 – 10,30 **Stanka**

10,30 – 13,15

Tradicijska kultura i transformacija identiteta

10,30 – 11,45

Moderator: Zoran Čiča

Goran Pavel Šantek:

Što su nama seljaci danas?

Ljubica Gligorević:

Jesmo li selo ili grad – seljaci ili građani?

Dunja Majnarić Radošević:

Identitet sela danas: drastična promjena ili samo organska prilagodba?

Diskusija

11,45 – 12,00 **Stanka**

12,00 – 13,15

Moderatorica: Ines Prica

Andrea Matošević:

„Dosta nam je više tog teškog života, tih crnih priča i crnog okoliša!” Dvojnost diskursa naspram memorije i industrijske baštine na kovarskoj Labinštini

- Anita Bušljeta: Deruralizacija južnog Velebita – aspekti života velebitskih Podgoraca u prvoj polovini XX. stoljeća
- Koraljka Kuzman Šlogar: Selo u gradu (slučaj Hrvata u Bratislavi)

Diskusija

13,15 – 15,00 Svečani domjenak

15,00 – 16,15

Glazba i ples: tradicija i mijena

Moderatorica: Željka Petrović Osmak

- Irena Miholić: U potrazi za identitetom: tradicijska glazba u osnovnim školama

Miroslava Hadžihusejnović: „A, joj!”

Marija Vučković
i Antun Božić: „Kad ja dođem s traktorom u disco, svi šarmeri tad padaju nisko”. Šokački disco i kolo kao simboli identiteta pripadnika seoskih zajednica u Slavoniji

Diskusija

16,15 – 16,30 Stanka

16,30 – 17,40

Hrvatsko selo u vrtlogu europskih i svjetskih integracijskih procesa

Moderatorica: Marija Živković

Rahela Jurković
i Marta Račić:

Revitalizacija etnografske baštine Kostajničkog Majura kroz pretpristupnu pomoć Europske unije u Hrvatskoj

Mario Aladenić:

Nasukani u Panonskom moru: o tome kako žive seljaci iz seljačke perspektive

Marica Marinović Golubić:

Svakodnevni problemi načelnika općina

Diskusija

Petak, 11. 06.

9,00 - 10,15

Rodne, izbjegličke i prognaničke refleksije seljačkog identiteta

Moderator: Goran Pavel Šantek

Tea Škokić:

Konji, žene, prosvjedi

Trpimir Vedriš:

Izbjeglištvo i rodna dimenzija povratka: motiv „pokvarene žene” i njegova funkcija u kazivanjima srpskih povratnika u selima glinske okolice

Luka Šešo:

Kazivanja o nadnaravnom – prema lokalnim temeljima grupne pripadnosti

Diskusija

10,15 – 10,30 **Stanka**

10,30 – 12,00

Seoski turizam i revitalizacija ruralnih područja

Moderatorica: Željka Jelavić

- Nives Rittig Beljak: Od toplica do wellnes centra
- Melaniya Belaj: Kultura obiteljske proizvodnje i uživanja alkoholnih pića i novi oblici razvoja turizma
- Damir Horvat
i Robert Schenk: Nove tendencije na najzapuštenijim ruralnim područjima
- Tihana Petrović Leš,
Sanja Lončar i
Petra Kelemen: „Atraktivnost” vs. „običnost” – stvaranje baštine u svrhu oblikovanja turističke ponude

Diskusija

12,00 – 12,15 **Stanka**

12,15 – 16,15

Obnova i očuvanje tradicijske baštine u svrhu prezentacije

12,15 – 13,30

Moderatorica: Ivana Radovani

- Klementina Batina: Tradicijska baština bistranskog kraja: identitet, inicijative, održivi razvoj
- Ana Mlinar: Prostorne i graditeljske vrijednosti kao sadržaj i turistička ponuda u NP Plitvička jezera

Zlatko Karač
i Alen Žunić:

Tradicijski mlinovi – vjetrenjače u Hrvatskoj, arhitektonske odlike i mogućnosti obnove

Diskusija

13,30 – 15,00 **Stanka za ručak**

15,00 – 16,30

Moderatorica: Ivana Radovani

Janja Juzbašić:

Nekadašnja uloga konja u seoskom gospodarstvu i tradicijskoj kulturi s posebnim osvrtom na današnje konjogojstvo u Slavoniji

Jadranka Galiot Kovačić:

Privatne etnografske zbirke krajnjeg istoka Hrvatske

Mira Hlanuda Vegar:

Identitet seljaka biogradske regije

Tina Šuran:

Projekcija filma: „Plavi lan, bijela nit”

Diskusija

16,15 – 16,45 **Stanka**

16,45 – 17,15

Radovi u tijeku

Moderatorica: Željka Petrović Osmak

Ivan Molek:

Nešto i ujedno ništa. *Praznik i mitologijski stroj* Furija Jesija

Mario Aladenić

Nasukani u Panonskom moru: o tome kako žive seljaci iz seljačke perspektive

Kažu da je prije mnogo milijuna godina na području Panonije bilo more i vladala je puno toplija, mediteranska klima. Obitelji Aladenić iz sela Bočkinci kod Donjeg Miholjca danas je žao što tako nije i ostalo: u nemogućnosti da prežive od rada na zemlji, supruga traži sezonski posao na obali, a Mario, unuk bogatog podravskog kulaka i sin oca koji se, osim poljoprivredom, u vrijeme socijalizma bavio i sociologijom sela, danas razmišlja o tome kako preživjeti. U svom izlaganju Aladenić stanje u hrvatskom selu objašnjava kroz povijesni presjek događaja u svojoj obitelji od ukidanja kmetstva polovicom 19. stoljeća do danas, a posebnu pažnju posvećuje surovoj ekonomiji preživljavanja.

Brojke koje iznosi su neumoljive: još do 1997. seljak je za tri kilograma pšenice mogao kupiti jedan kilogram kruha. Danas je taj omjer devet naprama jedan. S kukuruzom je još i gore: za 100 kilograma kukuruza na njivi, koji još nije prošao fazu sušenja, dobije se samo 4 kilograma kruha. Troškove proizvodnje više ne pokriva ni proizvodnja mesa i mlijeka, a seljaku s desetak hektara zemlje je teško plaćati i troškove održavanja i goriva za strojeve. Aladenić bi rado poslušao preporuke o prilagođavanju potrebama suvremenog tržišta i na njegovu ga posjedu posjećuju predstavnici tvrtki koje, primjerice, proizvode bio-gorivo. No, toliko se prijašnjih poziva države na „preusmjeravanje proizvodnje” izjalovilo da, kako kaže, teško nalazi dovoljno vjere da se poduzetnički upusti u još jedan rizičan projekt.

Isti posjed čiji je cijeli urod, nakon Drugog svjetskog rata, plijenila novouspostavljena komunistička vlast, sedamdesetih je njegovu ocu omogućio da za gotovinu kupi novi traktor. Danas mu je ista ta zemlja pretijesna: Aladenić ima premalo hektara da bi bio konkurentan na tržištu EU, pa se raspituje i o tome bi li se, možda, mogao ukrcati na neki prekoceanski brod i za život zarađivati kao - mornar.

Klementina Batina

Tradicijska baština bistranskog kraja: identitet, inicijative, održivi razvoj

U izlaganju će se pokazati rezultati istraživanja narodnog života i običaja Bistre koje je obavljeno tijekom prethodne godine povodom obilježavanja 800 godina od prvog spomena imena Bistre u povijesnim izvorima za potrebe izdavanja Monografije Općine Bistra. Istraživanje tradicijske kulture, 'bistranskog kraja' obuhvaća naselja u sastavu općine Bistra (Bukovje Bistransko, Donja Bistra, Gornja Bistra, Novaki Bistranski, Oborovo Bistransko, Poljanica Bistranska) te naselja Ivanec i Jablanovec koji su od 1995. godine administrativno u sastavu grada Zaprešića. Prezentacija će se posebno usmjeriti na inicijative nekoliko udruga građana koje provode *baštinske akcije in situ* i koje unutar svoje lokalne zajednice djeluju kao interpretatori i komunikatori baštine u svrhu očuvanja i predstavljanja materijalne i duhovne baštine sela bistranskog Podgorja.

Melanija Belaj

Kultura obiteljske proizvodnje i uživanja alkoholnih pića i novi oblici razvoja turizma

U radu će se prikazati rezultati etnografskog istraživanja provedenog na području Zagrebačke županije u kojemu se ispitala kultura obiteljske proizvodnje alkoholnih pića. Najprije će se pokušati odgovoriti na pitanje što je to kultura obiteljske proizvodnje alkoholnih pića iz etnološke i kulturnoantropološke perspektive i po čemu je ona relevantna u istraživanju identiteta i kulturnih praksi suvremenog seljaštva. Nakon toga će se u radu osvrnuti na reprezentaciju kulture proizvodnje alkoholnih pića putem medija (osobito internetske stranice Zagrebačke županije), a potom će se interpretirati i komparirati rezultati istraživanja provedenog u obiteljima plešivičkih i zelinskih vinogradara i vinara s posebnim naglaskom na promjene u obiteljskim odnosima, rodnu podjelu poslova vezanih uz proizvodnju alkohola te na obiteljsku ekonomiju i cjelokupni život članova spomenutih obitelji.

Anita Bušljeta

Deruralizacija južnog Velebita – aspekti života velebitskih Podgoraca u prvoj polovini XX. stoljeća

Planinsko stočarenje u području južnog Velebita hrvatski etnolog Vitomir Belaj dijeli na dva moguća tipa – *transhumantno stočarstvo* i drugo, ono koje predstavlja temelj ovoga rada, a nazvano je *podgorskim planinskim stočarenjem* - premda se ova dva načina stočarenja razlikuju tek u nijansama.

Modernizacijski su procesi na ovom području, posebice deruralizacija, doveli do gašenja takvog tipa stočarstva. Seljaci koji su obitavali na obroncima južnog Velebita, seleći se iz svojih zimskih sela, u ona ljetna (*podine*), a pastiri i u *stanove* na najvišim planinskim pašnjacima, kao i njihova tradicija, običaji i ostale značajke ondašnjeg života danas su predmetom sjećanja rijetkih svjedoka toga vremena.

Život velebitskih Podgoraca u postratnim godinama prve polovine XX. stoljeća, njihov način preživljavanja na kršnim velebitskim padinama predstavlja okosnicu ovome radu. U skladu s tim pokušat ćemo ponešto reći o njihovim običajima, religijskim posebnostima kao i o primarnim društvenim grupama, obitelji i užoj zajednici.

Opći okvir vremena iseljavanja stanovništva s prostora južnog Velebita, pa prema tome i gašenja podgorsko planinskog stočarenja pretpostavlja određene društvene i političke prilike, o kojima će ukratko biti riječi.

Rad će se, između ostalog temeljiti i na intervjuu autorice sa Kristinom Bušljeta, koja je u to egzodusno vrijeme živjela na južnom Velebitu i koja se živo sjeća prilika u kojima su živjeli seljaci i njihove obitelji.

Deruralizacija hrvatskih sela već je desetljećima jedna od popratnih pojava modernizacije, i ne predstavlja novost. Kako bi se, makar pisanom riječju, očuvalo sjećanje na velebitske Podgorce i njihov seljački život, potrebno je obratiti pozornost njihovu postojanju i seljačkom životu.

Jadranka Galiot Kovačić

Privatne etnografske zbirke krajnjeg istoka Hrvatske

Predmet istraživanja su etnografske zbirke krajnjeg istoka Hrvatske, u Vukovarsko – srijemskoj i Osječko – baranjskoj županiji. Radi se o privatnoj zbirci Josipa Bašića u Otoku, Ane Verić u Babinoj Gredi, u Vukovarsko – srijemskoj županiji, te privatnim zbirkama obitelji Majurac u Vukojevcima, obitelji Sklepić u Karancu i zbirci etnografskih predmeta u Topolju, u Osječko – baranjskoj županiji. Tri od ovih pet zbirki, zaštićene su rješenjima Ministarstva kulture kao pokretna kulturna dobra, a dvije zbirke se nalaze u zgradi tradicijske arhitekture, koja je zaštićeno nepokretno kulturno dobro. Istražit će se tko su vlasnici tih zbirki i što ih ja navelo na sakupljačku djelatnost, te na koje prepreke nailaze u konstantnoj brizi za svoje zbirke. Pokušat će se odgovoriti na pitanje koliko obitelji vlasnika imaju razumijevanja za njihovu sakupljačku djelatnost, te pružaju li im u tome potporu. Koliko je društvena zajednica senzibilizirana za ovu vrstu brige o baštini, te na koji način i kojoj mjeri pruža potporu vlasnicima zbirki? Promotrit će se postojanje ovih zbirki i sa stajališta zaštite pokretnih kulturnih dobara kao sustavne brige o spomeničkim vrijednostima i usporediti ih s ostalim kategorijama kulturnih dobara na razini Republike Hrvatske. Odgovorit će se na pitanja kolika je posjećenost zbirki i koliko su one privlačne za posjetitelje. Naglasak će se staviti na postupke i način prezentacije zbirki od strane vlasnika, te utvrditi kako dvije zbirke, iako vrlo vrijedne, nemaju svoj prostor za izlaganje, te su već godinama deponirane. Preostale tri zbirke, vlasnici su izložili na potpuno različite načine, a i različite su okolnosti koje su dovele do njihove prezentacije. Istraživanje se sastoji od nekoliko faza: terensko etnografsko istraživanje obuhvaćalo je razgovore s vlasnicima privatnih etnografskih zbirki, konzultirana je dostupna stručna i znanstvena etnološka literatura, a korištene su i postojeće internetske stranice etnografskih zbirki. Nakon dobivenih podataka opisano je i analizirano postojeće stanje.

Ljubica Gligorević

Jesmo li selo ili grad – seljaci ili građani?

Lovretičev Otok, danas je najmlađi hrvatski grad, u četvrtoj godini novoga statusa mjesta. Još u vrijeme Vojne krajine u povijesnim izvorima se spominje kako je Otok bilo veće selo. Stara zidana crkva sv. Antuna iz 1784. zamijenjena je novosagrađenom na istom mjestu prije 200 obljetnice ove stare. U središtu ovog velikog mjesta prije nekoliko godina postavljen je semafor. Zakonom o područjima županija, gradova i općina, koji je 13. srpnja 2006. usvojio Hrvatski sabor područje općine Otok steklo je status grada Otoka.

Na obilježavanju treće obljetnice grada Otoka, 2009. godine, zaslužnima dodijeljene su i Medalje grada, između ostalih i dvjema pučkim pjesnikinjama, osobama u visokoj dobi, koje cijeli svoj životni vijek aktivno žive tradicijski život i kulturu, Ani Šebalj i Evi Silađi za doprinos razvoju kulture Otoka. Istom prigodom, priznanje u obliku povelje dodijeljeno je Antunu Verešu u povodu njegova stotog rođendana.

Što je u Otoku danas ruralno, a što urbano? Kako se osjećaju i kako žive sami mještani, a kako ih doživljavaju drugi? Čime se najviše bave: poljodjelstvom, stočarstvom ili rade po državnim *službama*...? Što se zadržalo iz Lovretičeva vremena vezano uz tradicijski život i kulturu od prije jednoga stoljeća – stoljeća i pol, kao rudiment u transformiranom obliku, što su samo sjećanja...? Koja su nova suvremena očitovanja? Zanimljivo je potražiti odgovore.

Miroslava Hadžihusejnović

„A, joj!”

Ovaj uzvik je reakcija jedne voditeljice seoskog KUD-a na upozorenje o potrebi provjere i dopune podataka na terenu.

Ovaj je uzvik i moja reakcija na problematiku organizacije rada u mnogim seoskim KUD-ovima, dječjim sekcijama i na položaj crkvene pučke tradicije u suvremenim svjetovnim i crkvenim glazbenim djelatnostima.

Izlaganje se temelji na iskustvima stečenim višegodišnjim terenskim istraživanjima i snimanjima u središnjoj i zapadnoj Slavoniji. Konkretni primjeri povod su problematiziranju uloge voditelja u seoskim lokalitetima: stručne kvalifikacije i praksa voditelja, status i uloga voditelja u lokalitetu i društvu, domaći i gostujući voditelji, „profesionalci” i „umjetnički” voditelji, društveni, profesionalni i pravni status voditelja seoskih KUD-ova i konačno treba utvrditi kolika je korist, a kolika šteta od voditelja po lokalnu folklornu baštinu.

Mira Hlanuda-Vegar

Identitet seljaka biogradske regije nekad i danas

Identitet seljaka u prošlosti vezan je uz obradu zemlje i mukotrpno preživljavanje na njoj. Razvijeno poljodjelstvo biogradske regije ima korijene već u antici, o čemu svjedoče brojni arheološki nalazi koji su nađeni u blizini rimskih poljoprivrednih dobara tzv. ville rustice.

Područje biogradske regije, kulturno-antropološki gledano, vrlo je interesantno jer se na relativno malom prostoru susreću utjecaji različitih kultura i to utjecaj dinarskog i mediteranskog kulturnog kruga.

Obilazeći teren, te na temelju razgovora sa kazivačima, kroz dugi niz godina, te analizirajući građu iz fundusa Zavičajnog muzeja Biograd na moru obradile su se i prezentirale putem izložbi ili stručnih časopisa razne tematske cjeline koje se odnose na tradicijsko poljodjelstvo s naglaskom na kulturu uzgoja vinove loze i masline, te ulogu i značaj krušarica u tradicijskoj narodnoj kulturi.

Kao jedne od simbola kulturnog identiteta obradile su se teme kao što su starija i novija inačica ženske nošnje grada Biograda i okolice, te pučka pobožnost, a uvidom u riznice naših crkava poseban je osvrt dan na tradicijski nakit i izradu replika tradicijskog nakita, kao nadopunu tradicijskom odjevanju i ukrašavanju.

Obilaskom terena danas i prateći bilo koju kulturnu pojavu vezanu uz baštinu i današnji identitet seljaštva moramo konstatirati da seljaka kao čuvara tradicijske baštine više nema. Pred nadolazećim procesima globalizacije ubrzano nestaje selo, a s njim i vjekovne tradicije. Česta je pojava da obnovljena sela danas gube svaku posebnost i individualnost, danas umjesto poljodjelstva nailazimo na uniformirani „agro bussines”. Ali, osim što se istražuju prežici određene etnografske pojave, dio etnologa zalaže se za dinamičko proučavanje tradicijske kulture, stavljajući urbanu i seosku kulturu u određene međuodnose.

Analizirajući i prateći neku kulturnu pojavu (odijevanje, pobožnost, poljodjelstvo) i utjecaj urbanog na seosko, kao i utjecaj globalnog na lokalno, formira se identitet ove lokalne zajednice.

Prilikom izučavanja etnografskih činjenica, potrebno je koristiti se već postojećim povijesnim i arheološkim spoznajama, te u kombinaciji s terenskim istraživanjima pratiti genezu neke kulturne pojave, prateći kulturnu pojavu u svom kontinuitetu i diskontinuitetu.

Damir Horvat, Robert Schenk

Nove tendencije na najzapuštenijim ruralnim područjima

Dokumentarni film o Obilju koje se otkriva na jednom napuštenom mjestu u području posebne državne skrbi, o ljudima koji napuštaju gradove i ulažu u novi vrijednosni poredak u skladu s prirodom. Film dodiruje temu suživota „gradske djece” i starosjedilaca sela, njihovu suradnju, razmjenu znanja, dobara i vještina. Baziran na ekološkoj gradnji, čistoj poljoprivredi i najvažnije na ekološkom SU-ŽIVOTU. Čitav projekt nastaje uslijed sve veće potrebe za istinskom kvalitetom života i jedan je od izdanaka sve vidljivije svjetske tendencije buđenja svijesti.

Rahela Jurković, Marta Račić

Revitalizacija etnografske baštine Kostajničkog Majura kroz pretpristupnu pomoć Europske unije Hrvatskoj

Hrvatska se ubrzano priprema za punopravno članstvo u Europskoj uniji koje bi se, prema sadašnjim predviđanjima, trebalo dogoditi već 2012. godine. Kao pripremu za članstvo i za buduće programe u kojima ćemo moći sudjelovati, od 2007. godine na raspolaganju nam je tzv. Instrument pretpristupne pomoći ili, popularno, IPA program (fond), velikim dijelom sufinanciran iz proračuna Europske unije. Jedna od komponenti IPA-e je prekogranična suradnja Hrvatske i susjednih zemalja koja obuhvaća šest takvih programa suradnje nas i zemalja s kojima graničimo, kopnenom i morskom granicom. Jedan od ciljeva svakog tog programa je, različitim jezikom izrečen, ali smisljeno isti: razvoj zajedničke turističke ponude uključivanjem kulturne baštine u turističke proizvode, obnovom i očuvanjem istih te poticanje kulturne razmjene i događaja. Najveći dio takvih prekograničnih programa uključuju hrvatska ruralna područja i baštinu hrvatskog sela. Cilj našeg rada je istražiti današnje stanje etnološke baštine sela Majur u području Banovine (okolica Hrvatske Kostajnice) i predložiti način njene optimalne valorizacije u okviru programa pretpristupne pomoći Europske unije Hrvatskoj, konkretnije, u okviru IPA programa prekogranične suradnje Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Našim istraživanjem želimo pokrenuti konstruktivan dijalog između etnologa i stručnjaka za kulturnu baštinu, s jedne strane, te, s druge strane, onih koji mogu prijavljivati ovakve projekte na EU natječaje, a to su: tijela lokalne i regionalne samouprave, regionalne agencije, turističke zajednice i udruženja, nevladine organizacije, poljoprivredne zadruge i dr. neprofitne ustanove i udruženja.

Janja Juzbašić

Nekadašnja uloga konja u seoskom obiteljskom gospodarstvu i tradicijskoj kulturi istočne Slavonije s posebnim osvrtom na konjogojstvo danas

U uvodnom dijelu ovoga rada, promatrat će se uloga konja u tradicijskim seoskim zajednicama istočne Slavonije od konca 18. stoljeća do sredine 20. stoljeća te do kakvih je sve promjena u tradicijskom konjogojstvu došlo u novije vrijeme. Iznoseći mnogobrojne podatke o povijesti konjogojstva u Slavoniji, dakako opisujući razne povijesne i gospodarske okolnosti u kojima se konjogojstvo u Slavoniji razvijalo, autorica donosi i čitavi niz etnografskih podataka o ovoj temi. Njih će iznositi temeljem provedene analize na nekolicini etnografskih zapisa poznatijih slavonskih etnografa, nastalih koncem 19. ili početkom 20. stoljeća, kao i novije zabilježenim etnografskim podacima.

U ovom izlaganju želi se pokazati kako je u nekadašnjem seoskom gospodarstvu velika važnost pridavana uzgoju konja te je konjogojstvo postalo na određeni način i dio tradicije ovih krajeva. No, tako je bilo sve do novijih vremena, kada je pojava mehanizacije gotovo u potpunosti potisnula uzgoj konja, a uvelike se smanjio i njihov broj u seoskim domaćinstvima. Današnji uzgoj konja i uopće uloga konja u seoskim sredinama se potpuno izmijenila i dobila neke nove osobitosti. Primjerice, danas se uzgajivačima konja, posebice onima koji se bave uzgojem čistokrvnih pasmina, uz primarnu ulogu, tj. obnovu i očuvanje čistokrvnost, otvaraju i razne druge mogućnosti suradnje s ostalim granama gospodarstva, a posebice u turizmu. U seoskim sredinama, u stalnom su porastu, bavljene zaprežnim športovima, dresurnim jahanjem i nekim drugim oblicima rekreacijskoga jahanja kojima se uz privatne uzgajivače, sve više bave i udruge kao i novoosnovane privatne ergela. Također je vrlo znakovita i njihova uloga u raznim oblicima prezentacija tradicijske baštine i uopće očuvanja tradicijskih vrijednosti ruralnih sredina.

Zlatko Karač, Alen Žunić

Tradicijski mlinovi-vjetrenjače u Hrvatskoj Arhitektonske odlike i mogućnosti obnove

Među raznolikim tipovima naših tradicijskih mlinova (žrvnjevi, suvare, vodenice s horizontalnim i vertikalnim podljevnim ili nadljevnim kolom, splavne mlinice...), najslabije sačuvana i gotovo posve neistražena skupina su *vjetrenjače* – mlinovi pokretani vertikalnim vjetrenim jedrima.

Najviše ih je bilo u jadranskoj zoni, osobito na otocima bez stalnih vodotoka, no s dovoljno vjetra. Preliminarna inventarizacija pokazala je da je u Hrvatskoj postojalo oko 600 vjetrenjača, pri čemu je samo otok Brač oko 1800. god., prema poreznim popisima, imao čak 125 mlinova (uz nešto ručnih žrvnjeva, pretežito vjetrenjača!). Njihovo propadanje na prijelazu 19./20. st. povezano je s pojavom mehaničkih mlinova (isprva na parni, potom na motorni i električni pogon), pa danas u Hrvatskoj ne postoji više niti jedna vjetrenjača s očuvanim jedrima ili mlinskim mehanizmom.

Na petnaestak lokaliteta evidentirani su tek arhitektonski ostaci njihovih zidanih kružnih ‚kula‘, uglavnom u ruševnom stanju ili u nekoj sekundarnoj funkciji (stambenoj, sakralnoj, ugostiteljskoj). Najslikovitiji su primjeri u: Medulinu (tzv. Ivanova i Andrejina vjetrenjača iz 1872.), na otocima Silbi, Olibu i Ošljaku (potonja iz 16. st.), u Sutivanu (vjetrenjača obitelji Ilić iz 19. st.), Bolu (18. st.) i Dračevici na Braču, zatim u Hvaru i luci Starog Grada na otoku Hvaru (19. st.), Malinskoj na Krku (18. st.), na brdu ‚Malin‘ kod Malog Lošinja (1820./21.), na poluotoku Rogoznice (1809.), u Kuli Norinskoj (turska kula preuređena u vjetrenjaču), u Radošiću kod Lečevice, na brdu Sv. Lucije ponad Lastova (19. st.)... a spominju se i na Korčuli, Cresu, Puntu na Krku, Kastvu, Metkoviću, Zadru, na otočiću Bapcu u Pašmanskom kanalu. Na razglednicama su dokumentirane vjetrenjače na ‚rivama‘ Supetra i Postire na Braču.

Inicijative za obnovu vjetrenjača za sada su pokrenute u Malinskoj i Medulinu.

Vjetrenjače se spominju i u kontinentalnim područjima Hrvatske (primjerice u Baranji), a vjerojatno su nalikovale vjetrenjačama s konusnom ‚kulom‘ kojih je nekolicina još očuvana na bunjevačkim područjima u susjednoj Bačkoj.

Koraljka Kuzman Šlogar

Selo u gradu (slučaj Hrvata u Bratislavi)

Bratislavi su 1971. godine administrativno pripojena tri od ukupno četiri sela u kojima obitava hrvatska manjina u Slovačkoj. Tijekom proteklog perioda ova su mjesta gotovo posve napustila poljoprivrednu djelatnost uz evidentno sve veće gravitiranje stanovništva prema gradu, što zbog administrativnih razloga što zbog odlaska na posao i u školu. No ujedno su ista ta mjesta sve do današnjeg dana zadržala primarno ruralni izgled, kao i mnoge tradicionalne oblike seoske organizacije. Tamošnje hrvatsko stanovništvo još uvijek poštuje i njeguje etnografsku baštinu svojih predaka, a od pada socijalističkog uređenja 1989. osobito rado koristi svaku priliku za prezentiranje svog prepoznatljivog etno-kulturnog identiteta. Ipak, brojni pokazatelji upućuju na skorašnje neminovne i znatno drastičnije demografske i arhitektonsko-urbanističke promjene pa se postavlja pitanje budućnosti identiteta tih zajednica.

Dunja Majnarić Radošević

Identitet sela danas: drastična promjena ili samo organička prilagodba?

Promatranje tri sela/mjesta smještena na tri različita kraja Hrvatske (Lokve - Gorski kotar, Hrastovica - Banovina i Primošten - Dalmacija) potiče razmišljanja o promjenama na hrvatskome selu, specifičnim događajima i procesima koji su ih izazvali.

Posljedice ovih događaja javljaju se kao promjene uz zadržavanje glavnih specifičnosti vlastite osobnosti ili su to pak značajne promjene sveukupnog kulturnog identiteta sela. A življenje potom - odvija li se prema novim nametnutim vanjskim normama ili je to jednostavno, kao i stoljećima do sada, prilagodba u smislu organskog odnosa prema životu?

Marica Marinović Golubić

Svakodnevni problemi načelnika općina

Teritorijalno - administrativna podjela teritorija na županije, gradove, općine i naselja od velike je važnosti za svaku zemlju. Kako u Hrvatskoj postoji preko 400 općina, točnije njih 429, logično je pitati kako se odvija njihovo svakodnevno funkcioniranje, kakva je njihova kadrovska ekipiranost te jesu li u mogućnosti osigurati zadovoljavajuću kakvoću javnih usluga. Stoga je ovaj rad pokušaj da se odozdo upozna kako živi „decentralizirana” Hrvatska, i to iz usta lokalne elite – načelnika općine.

U prvom dijelu rada se, iz perspektive načelnika, daje pregled najvažnijih poteškoća s kojima se općine svakodnevno susreću. Drugi dio rada analiza je socio-demografskih karakteristika načelnika općina s obzirom da su načelnici općina u Hrvatskoj još uvijek relativno neistražena skupina. S kojih se položaja regrutiraju? Kakva je njihova vizija razvoja općina i poslovni background? Kako vide svoju ulogu? Koja skupina stanovništva im se najčešće obraća?

Rad se na temelji na podacima dobivenim iz razgovora s 32 načelnika općina iz triju sjeverozapadnih hrvatskih županija: Krapinsko - zagorske, Međimurske i Varaždinske.

Andrea Matošević

**„Dosta nam je više tog teškog života, tih crnih
priča i crnog okoliša!”**

Dvojnost diskursa naspram memorije i industrijske baštine na kovarskoj Labinštini

Rudarska Labinština, premda vlastitoj industrijskoj prošlosti duguje gotovo sav svoj kulturno-ekonomski razvoj, prema istoj ne gaji jednostavan apološki odnos. Generacije *kovara* (rudara), unatoč činjenici da su ponosni na vlastitu, kako kažu – ugljenom obilježenu prošlost i, nerijetko, teškim radom zarađenu mirovinu, vlastita sjećanja obilježavaju određenom dvojnošću – obožavanjem i specifičnim oblikom animoziteta naspram četiri stoljeća dominantne djelatnosti na istočnoj obali istarskog poluotoka. Takav dvostruki obrazac ophođenja – odo-bravanja svega što se rudarske prošlosti tiče sagledanog kroz vizuru mladosti i većeg elana, ali i pozivanja na metafore pakla i rata kada se radi o opisu vlastite radne svakodnevice u jami – koincidira s odnosom šire ‚rudarske zajednice‘ naspram materijalne baštine snažnog simboličkog kapitala, a koja nepovratno propada uslijed ‚nezainteresiranosti‘ za njezino potpuno vrednovanje. U toj činjenici i načinu ‚raskršćavanja‘ s kičmom vlastite egzistencijalne prošlosti, amalgamom permanentnog uzimanja u obzir, i gotovo minimalnom realizacijom planiranih projekata vezanih uz industrijsku infrastrukturu, moramo parcijalno prepoznati i pokušaj bijega od iste, a koja je kao preliminarnu stavku imala destrukciju materijalne i značajan odmak od nematerijalne rudarske kulture. S jedne strane, to znači obavezu odavanja počasti industrijskoj grani utkanoj u gotovo svaki aspekt suvremenog života, dok s druge, stoji upravo način na koji se ista odaje – čije su glavne značajke bijeg, zasićenost, ali i strah od iste. Projekti koji predlažu polifunkcionalna i ‚moderna‘ rješenja unutar nekadašnjih infrastruktura ugljenokopa, ali od datih zadržavaju samo nužne konture te ‚eklektično stilizirani‘ rudarski suveniri, otkrivaju pokušaje potpune arhaizacije industrijske tradicije, dok njezina planirano dotjerivana obnova, nužan obol generacijama rudara, ali i ekonomskoj tercijarizaciji vlastite budućnosti – predstavlja jedini prostor susreta dva oprečna stava te definira trenutnu liminalnost povijesno dominantnog identiteta na Labinštini.

Irena Miholić

U potrazi za identitetom: tradicijska glazba u osnovnim školama

Svima je poznata činjenica da je tradicijska glazba Hrvatske sastavni dio glazbenog odgoja, posebice u osnovnim školama. U pravilu se radi o pjesmama iz različitih krajeva koje su uvrštene u gradivo zbog glazbenih (melodija, ljestvica, ritam) ili tekstovnih sastavnica. Porijeklo pjesama, instrumentarij, ples, uloga pjesme u životu ljudi odnosno kontekst izvođenja nije relevantan. S promjenom nastavnog plana i programa u osnovnim školama, promijenili su se i zahtjevi učitelja i učenika te se ukazala potreba za novim materijalom koji bi olakšao upoznavanje tradicijske (glazbene) kulture.

Pri sastavljanju udžbenika Hrvatska tradicijska glazba, pratile su me različite nedoumice, raskoraci između struke etnologa-znanstvenika i glazbenjaka-učitelja. Jesu li fotografije i zvukovni primjeri snimljeni u novije vrijeme u izvedbi kulturno-umjetničkih društava pravi pokazatelji tradicijske kulture? Čak i onda kad su „inscernirani” na „autentičnim” mjestima? Kako odabrati prave primjere? Može li se baštinom sela djeci pomoći u kreiranju vlastitog i društvenog identiteta te može li se time potaknuti dijalog i razumijevanje razlika i kod drugih kultura? Može li se tradicijska kultura predstaviti djeci na zanimljiv način te na koji način je resurs za vrijedan sadržaj života?

Mada ovakva prezentacija tradicijske kulture ne vodi nužno do znanstvenih spoznaja i radova, temelj je razvoja interesa mlađih generacija za starine koje više nisu vidljive u svakodnevnom životu.

Probleme oko sastavljanja udžbenika te rješenja koja su bila moguća, upotpunjavaju iskustva „s terena” odnosno iskustva s radionica s učiteljima.

Ana Mlinar

Prostorne i graditeljske vrijednosti kao sadržaj i turistička ponuda u Nacionalnom parku Plitvička jezera

U ovom prilogu riječ je o prezentaciji tradicijskog graditeljstva, onog dijela kulturne baštine uz koje je usko povezan najbliži okoliš, korištenje snage vode, te duhovne vrijednosti kao što su znanja, umijeća, običaji, religija, i na kraju identitet.

Kompleks 16 Plitvičkih jezera i okolni prostor u kojem se nalazi dvadeset seoskih naselja proglašen je Nacionalnim parkom 1949. g., a na Listu svjetske baštine upisan je 1979. g.

Očuvanje i zaštitu svjetske baštine određuju međunarodne preporuke o zaštiti kulturne i prirodne baštine koje polaze od činjenice da je prirodna i kulturna baština jedinstvena i harmonična cjelina. Stoga je na područjima visokog statusa zaštite prirodne baštine, preporukama propisana integralna zaštita tj. očuvanje prirodne i kulturne baštine, popularizacija i obveza uključivanja u razvojne planove.

U prostoru Nacionalnog parka Plitvička jezera s obnovom graditeljske baštine u cilju prezentacije posjetiteljima započeli smo 1985. g. kad je obnovljena jedna tradicijska kuća. Najveća i prema broju zgrada najobuhvatnija obnova uslijedila je nakon Domovinskoga rata za povratak prognanih. Uz konzervatorske smjernice obnovljeno je oko 120 stambenih zgrada, dok obnova kućišta nije tema ovoga rada, a i stoga što je o tome već objavljeno nekoliko pisanih radova. Nešto kasnije uslijedila je obnova nekoliko zgrada za javnu prezentaciju o čemu se ovdje govori.

Od 2002. g. do 2009. g. obnovljen je mlin, pilana i kapela sv. Ivana Krstitelja te dvije okućnice koje nisu u direktnoj prezentaciji, ali su dragocjene u prostoru.

Ivan Molek

Nešto i ujedno ništa. Praznik i mitolojski stroj Furija Jesija

Mitolojski stroj (*la macchina mitologica*) je pojam kojim germanist Furio Jesi (Torino, 1941. – Genova, 1980.) reartikulira svoja prethodna istraživanja odnosa mita (podrijetla) i mitologije (pripovijesti o podrijetlu) nastala pod utjecajem K. Kerényija, povjesničara religija s kojim je drugom polovicom 60-ih godina vodio opsežnu korespondenciju. Prva upotreba pojma nalazi se u „Čitanju Rimbaudova Bateau ivre” (1972.); tu je mitolojski stroj određen idejom da on proizvodi mitologije i da, istodobno, unutar svojih neprobojnih pregrada skriva mit. U najdorađenijoj razradi pojma (*Mitolojski materijali, Mit i antropologija u mitteleuropskoj kulturi*, 1979.) funkcioniranje je tog stroja stavljeno na kušnju idejom da (povijesno) vrijeme poznaje pauze, zastoje i suspenzije – ti bi „praznici” (*festa*, sg.) trebali ponuditi niz korektnih uvida: u njegovu (re)produktivnu operaciju, u odnosu raščaranog svijeta modernosti s religijom smrti, u odnos proučavatelja mitova prema svojem predmetu.

Izlaganje namjerava predstaviti tog nedovoljno poznatog proučavatelja mitova (Jesi je autor dvadesetak knjiga: *Književnost i mit* /1968./, *Mitologije oko prosvjetiteljstva* /1972./, *Mit* /1973./, *Ezoterizam i mitolojski jezik. Studije o R.M. Rilkeu* /1976./, *Demon i mit. Korespondencija s K. Kerényijem* 1064. – 1968. /1999./, *Optužba za ritualno ubojstvo, Antisemitski mitolojski stroj* /2007./, te je preveo *Masu i moć* E. Canettija i Rilkeove *Zapiske M.L. Briggea*) i ponuditi naznake njegovog duhovnog srodstva s W. Benjaminom („Kapitalizam kao religija”) i G. Agambenom (pojmovni niz: mitolojski stroj – antropolojski stroj – providencijalni stroj).

Tihana Petrović Leš, Petra Kelemen, Sanja Lončar

„Atraktivnost” vs. „običnost” – stvaranje baštine u svrhu oblikovanja turističke ponude

Izlaganje donosi rezultate istraživanja u Vinodolu provedenih tijekom 2008. i 2009. godine, kojima se ispitalo oblikovanje kulturnih politika i stvaranje turističkih projekata. Naglasak je pritom bio stavljen na nekoliko tema: suvenirsku ponudu, godišnje običaje, vjerovanja, kulturne manifestacije, tradicijsku prehranu i graditeljstvo, pri čemu se nisu promatrali izolirani lokaliteti već šira kulturno-povijesno formirana regija. Istraživanjem se nastojalo obuhvatiti percepciju i razmišljanja lokalnog stanovništva te onih koji osmišljavaju turističku ponudu i aktivnije su u nju uključeni. S jedne strane istraženo je dosadašnje korištenje etnografskih elemenata u okviru turističke ponude, dok su s druge strane prepoznati i pojedini dosad neiskorišteni elementi.

Kao značajni kohezijski i identifikacijski faktori regije izdvojile su se životne priče stanovnika, odnosno dijelovi obiteljske povijesti povezani s dominantnim zanimanjem muškaraca do sedamdesetih godina 20. stoljeća. Naime, prema prikupljenim podacima, u velikom broju vinodolskih obitelji kroz nekoliko generacija muški su se članovi bavili zidarstvom i klesarstvom te nerijetko migrirali u europske i izvaneuropske zemlje, čime je uvelike bio obilježen život cijelih obitelji. Ove priče su stanovnici navodili kao pozadinu za objašnjenje tema koje smo mi kao istraživači prepoznali kao pogodne za oblikovanje buduće turističke ponude. Iako one i danas snažno prožimaju pojedinačne, obiteljske i lokalne povijesti, stanovništvo, ali i stvaratelji kulturnih politika, smatraju ih „preobičnima” i „nedovoljno atraktivnima” za uključivanje u turizam. Stoga ćemo ovim izlaganjem propitati je li i na koji način moguće „običan život” prikazati u turističkom kontekstu ili je za stvaranje „turističke atrakcije” nužno „izolirati” pojedine, „dovoljno atraktivne”, elemente, primjerice tradicijske obrte, prehranu i graditeljstvo koji se pri osmišljavanju turističkih sadržaja često koriste. U ovome se kontekstu nameće pitanje tko sudjeluje u izlučivanju ovih elemenata, pripisuje im značenje baštine i time ih ujedno legitimizira kao pogodne za uključivanje u turističku ponudu.

Nives Rittig – Beljak

Od toplica do wellness centra

U uvodnom dijelu autorica se bavi dekonstrukcijom tradicije u onoj mjeri u kojoj je to potrebno da bi se razjasnio najavljeni *case study*.

Suvremena etnološka istraživanja još se uvijek bave limitom u svom pristupu globalnim društvenim pojavama. Taj je pristup danas složeniji i ne zadovoljava se oznakama tipa *tradicionalan, napušten, moderan*.

Na primjeru *toplica* čija je ukorijenjenost u stil života seljačkog društva neupitna, autorica se pita prihvaćamo li **seljake u wellnes centru** kao predmet istraživanja i predstavlja li to novu etnološko/antropološku perspektivu?

Goran Pavel Šantek

Što su nama seljaci danas?

U prvom dijelu izlaganja ukratko će se prikazati različita etnološka određenja seljaštva, od onih iz 19. st. do recentnih. U drugom dijelu izlaganja će se promjene u definiranju povezati s promjenama u društvenoj percepciji i značenju sela i njegovih stanovnika. Treći dio izlaganja će na temelju nekoliko primjera iz hrvatske znanstvene i medijske produkcije te političkih i znanstvenih koncepcija razmotriti današnje stanje hrvatskoga sela te njegovu egzistencijalnu (ne)perspektivu i političkoznanstvenu (ne)zanimljivost.

Luka Šešo

Kazivanja o nadnaravnom – prema lokalnim temeljima grupne pripadnosti

Nedavna terenska istraživanja tradicijskih vjerovanja u nadnaravna bića u unutrašnjosti Dalmacije upućuju da se kroz istraživanje vjerovanja u vile, vještice, more i vukodlake mogu izvesti neki općeniti zaključci o lokalnim pripadnostima određenih skupina stanovništva. U ovom izlaganju usredotočujemo se na dvije skupine stanovnika i njihov odnos prema vjerovanjima u nadnaravna bića. Prvu skupinu čine kazivači iz Dalmatinske zagore koji u intervjuima ističu vlastito poznavanje predaja o nadnaravnim bićima te nerijetko svjedoče i tumače o osobnim iskustvima i susretima s vilama, mòrama, vješticama i vukodlacima. Kazivanja se kreće u smjeru pokušaja rekonstrukcije zajedničkih sjećanja. Svaki od kazivača pokušava pridodati nešto inicijalnoj priči, pokušava se prisjetiti dodatnih elemenata koji nadopunjuju priču kako bi naglasili svoju pripadnost tradiciji karakterističnoj za njihovo mjesto. Poznavanje podataka, detalja, isticanje vlastite upletenosti i susret s nadnaravnim bićima, apostrofira ih kvalificiranim pripadnicima lokalne grupe. S druge strane skupina kazivača u Bukovici iako evidentno poznaje temu koja se ispituje gotovo uvijek je sklona autocenzuri i racionalizaciji vjerovanja u nadnaravna bića. Takav pristup vjerovanjima u nadnaravno kazivača iz Bukovice možemo razumjeti uzimanjem u obzir njihovo duže izbjivanje iz matičnog mjes ta boravka tijekom prognaništva u Domovinskom ratu. Danas oni žive kao povratnici (Hrvati i Srbi) koji ne žele isticati svoje poznavanje (i upletenost) nadnaravnih bića kako ne bi bili smatrani nazadnima te isto tako racionaliziraju tradicijska vjerovanja u nadnaravno jer su tijekom prognaništva u većim urbanim sredinama stekli odmak od takvih „nazadnih“ tradicijskih vrijednosti.

Tea Škokić

Konji, žene, prosvjedi

Parafrazirajući naslov knjige Lydije Sklevicky *Konji, žene, ratovi* namjera mi je pokazati medijsku, političku, ali i demografsku nevidljivost seoske žene u suvremenom hrvatskom društvu. Naime, burni seljački prosvjedi unatrag godinu dana isključivo su artikulirani i predstavljeni muškim glasom i perspektivom (pregovarači, prosvjednici, glasnogovornici). Budući da je specifičnost ženskog rada u kontekstu trenutne „poljoprivredne krize” medijski potpuno nevidljiva, a istodobno smo svjedoci promoviranja *Svjetskog dana seoske žene*, biranja *Najuzoritije hrvatske seoske žene* ili Djevojke godine na portalu Seljaci.org, odnosno potrage za ženama koje bi pristale na život na selu u reality showu *Ljubav je na selu*, postavlja se pitanje ima li danas na selu uopće seljanki?

Tina Šuran

Prikazivanje filma: „Plavi lan, bijela nit”

Projektom „Plavi lan, bijela nit” željela sam iskusiti nastanak niti za tkanje iz biljke lana. Znamo da je tekstilno rukotvorstvo kulturna činjenica u Istri. U prošlosti, do otprilike 60-ih godina sijala se konoplja na 80 % površinu dok je lan bio zastupljen u 20 %. U početku Projekta bila je ideja da se sije konoplja čije sam sjeme nabavila u agrariji, ali me pazinska policija spriječila u tome, s obzirom da je na vrećici pisalo *Canabis sativa*.

Tijekom trajanja Projekta, sve važne informacije da eksperiment uspije dobila sam od dipl. etnologinje Olge Orlić koja je u Etnografskom muzeju Istre radila kao kustosica za tekstil. Ujedno mi je ustupila svoje skripte sa studentskih predavanja. Nakon uspostave suradnje s Etnografskim muzejom Istre u Pazinu, uputila sam se u „Dom za starije i nemoćne” u Novigrad i upoznala šticevicu pok. Katicu Bravar koja je živjela u okolici Pazina (Beram) i koja je sa mnom podijelila svoja sjećanja na pripremu lana za tkanje.

Ipak najpresudnije da se odlučim na ovaj korak bilo je presudna kupovina tkalačkog stana u Donjem Miholjcu od jednog kolekcionara koji je tijekom trideset godina sakupljao stvari a onda se odlučio na prodaju jer nitko nije pokazivao interes za njegove predmete iz prošlosti. Putem *City expressa* stigao je razmontirani tkalački stan, dvije trlice, dva grebena, jedan laneni ručnik, komad platna od konoplje i osnovana konoplja spremna za tkanje. Upravo su me trlice i grebeni potaknuli da krenem u sjetvu, zajedno s mojim ocem koji je tekstilni tehničar i mojom majkom koja mi je ustupila zemlju.

Imala sam predosjećaj da će eksperiment biti vizualno atraktivan. EMI mi je preporučio snimatelja gosp. Josipa Ružića koji je tijekom jedne godine pratio kamerom sve što se događa sa lanom. Od dva sata sirovog materijala, tijekom Radionica montaže u organizaciji EMI Istre u Rovinju smo zajedno montirali film od 20 minuta.

Trpimir Vedriš

Izbjeglištvo i rodna dimenzija povratka: motiv „pokvarene žene” i njegova funkcija u kazivanjima srpskih povratnika u selima glinske okolice

Tijekom istraživanja problema identiteta izbjeglica - povratnika iz srpskih sela u okolici Gline, na temelju uočenog shvaćanja o različitom odnosu muškaraca i žena prema „povratku”, bilježen je odnos kazivača prema odbijanju mnogih prognanica da se vrate predratnom načinu života. U tom kontekstu, na temelju većeg broja iskaza povratnika/ica, uočen je i vrlo čest motiv ženske „krivice” za propadanja sela. Smještajući niz prikupljenih „priča iz života” u okvir tradicionalnih pripovijesti o „lošoj ženi”, u predloženom izlaganju nastojat ću ukazati na kontinuitet i tradicionalizam tog motiva kao općeg mjesta pripovijedanja u službi određivanja društveno prihvatljivih normi ponašanja seoskih žena. S druge strane, usprkos njihovoj „normativnosti” i „fiktivnosti”, iskazi o nevoljkosti žena da se nakon višegodišnjeg izbjegličkog života vrate predratnom načinu života – u svjetlu recentne literature o transformaciji seoskog načina života i problemima izbjeglica – jasno upućuju na određenu utemeljenost uočenih motiva u društvenim promjenama koje su tijekom druge polovice 20. st. radikalno promijenile način života na selu.

Marija Vučković i Antun Božić

**„Kad ja dođem s traktorom u disko,
svi šarmeri tad padaju nisko”.**

**Šokački disko i kolo kao simboli identiteta
pripadnika seoskih zajednica u Slavoniji**

Koautorski rad sastojat će se od dva dijela, a oba se temelje na istraživanju Šokačkoga *diska* u Đakovu. Prvi dio pokušat će dokazati značaj diska u oblikovanju i održavanju identiteta populacije seoskih zajednica u blizini Đakova. Pokušat će se utvrditi zašto *disko* s vremenom dobiva na važnosti i pretvara se u svojevrsnu instituciju za očuvanje toga identiteta. Bitno će biti primijetiti razvoj sličnih sadržaja u drugim medijima, kao što su internet ili radio.

Pokušat će se odgovoriti na pitanja: Je li *disko* arena za oblikovanje i njegovanje slavonskog, šokačkog identiteta te kolika je i kakva veza identiteta sela i seljaka s tamburom i *diskom*. Sljedeće pitanje jest pitanje utjecaja tamburaške glazbe na spomenuti identitet. U svrhu pojašnjavanja te veze, istraživanje će se baviti i aspektom izvođača tamburaške glazbe u disku. Aspekt posjetitelja diska bit će ključan trenutak u radu jer su posjetitelji uglavnom iz seoskih sredina okolice Đakova.

Drugim dijelom rada pokušat će se utvrditi može li se *kolo* otplesano u disku promatrati kao simbol identiteta. Slika kola kao društvene institucije će se promatrati izmještena iz uobičajenog prostora izvedbe, prenesena u prostor ugostiteljskog objekta. Tragać će se za odgovorima na pitanja: zašto je kolo otplesano u disku dobar pokazatelj identiteta mladog stanovnika današnjeg sela, zašto je upravo to kolo u disku puno sličnije onomu kolu koje se izvodilo prije njegova izmještanja na scenu smotri folklor, je li *šokački disko* „nova scena” *kola*, može li se uopće nazvati scenom te u kolikoj se mjeri razlikuje od scene na smotrama folklor.

Na kraju, pokušat će se na primjeru *diska* i *kola* potaknuti etnologue na ponovno, svjesno bavljenje tradicijskom baštinom sela zbog ubrzanih procesa globalizacije, socijalnih, ekonomskih, kulturnih i drugih promjena koje su uvjetovale da se tradicijski oblici funkcioniranja sela izgube ili pak smjeste (poput *kola*) u suvremenost.

